

Niet kunnen spreken is niet hetzelfde als niets te zeggen hebben

Ondersteunende communicatiesoftware voor kinderen met autisme

Uitgebreide motivatie en onderbouwing voor dit initiatief

De taalontwikkeling van kinderen met autisme verloopt vaak vertraagd. Een grote groep van deze kinderen ontwikkelt zelfs onvoldoende functionele taal om aan de dagelijkse communicatieve behoeften te kunnen voldoen (Noens, 2007). Men schat dat momenteel ongeveer 30% van de kinderen met autisme minimaal verbaal blijft, zelfs na jaren van intensieve interventies en onderwijs (Tager-Flusberg & Kasari, 2013). Indien er naast autisme eveneens sprake is van een verstandelijke beperking, is er een verhoogde kans op een algemeen tekort aan communicatieve vaardigheden (Van Berckelaer-Onnes, 1996). Deze bevindingen uit onderzoek zien we eveneens terug komen binnen de Appelboom, een behandelcentrum voor peuters en kleuters met autisme met een matige tot ernstige graad van disfunctioneren en een mogelijke bijkomende (lichte tot matige) verstandelijke beperking. Deze kinderen ondervinden vaak ernstige moeilijkheden op vlak van communicatie. Een hoofddoelstelling van ons centrum is dan ook het versterken van de taalontwikkeling en communicatie. De kinderen worden gedurende een periode van maximaal 2 jaar elke weekdag begeleid via onze dagbehandeling (8u30 – 15u). Ondanks onze intensieve begeleiding, zowel in de vorm van individuele therapieën als geïntegreerd in de dagdagelijkse leefgroepwerking, merken we dat bij ongeveer een derde van onze doelgroep de gesproken taal niet of nauwelijks tot ontwikkeling komt. Personen met autisme die niet of beperkt verbaal communiceren hebben echter een verhoogd risico op gedragsproblemen (McClintock, Hall & Oliver, 2003; Tager-Flusberg & Kasari, 2013). Indien je jezelf niet goed kan uitdrukken, is de kans groot dat je je via gedrag gaat uiten. Bovendien is communicatie een belangrijke voorspeller van hoe zelfstandig iemand in de toekomst zal kunnen functioneren (Mahwood, Howlin & Rutter, 2000). Kinderen met autisme zoveel mogelijk kansen bieden om te leren communiceren is dus uitermate belangrijk. De toenemende beschikbaarheid van tablets en de opkomst van communicatiesoftware heeft recent veel enthousiasme gewekt voor de mogelijkheden die zij bieden om personen met minimale verbale mogelijkheden te helpen communiceren. Enkele studies hebben reeds het succesvolle gebruik van ondersteunende communicatiesoftware voor het verbeteren van gesproken taal en communicatie aangetoond (Schlosser & Wendt, 2008; Sigafos et al., 2004). Om de kinderen in de Appelboom maximale kansen te bieden om zich te kunnen uitdrukken en ten volle te kunnen ontplooiën willen we dan ook graag inzetten op deze ondersteunende communicatiesoftware. We denken hierbij bijvoorbeeld aan communicatiesoftware als Proloquo2Go of Mind Express. In deze software worden woorden visueel weergegeven. Wanneer het kind klikt op de visuele weergave van het woord, wordt dit woord eveneens auditief aangeboden. Door het gebruik van deze software willen we hun taalvaardigheden stimuleren en leren hun gedachten en intenties op een adequate manier te uiten. Het lijkt ons een grote meerwaarde om het gebruik van deze communicatiesoftware aan te leren aan onze kinderen binnen de Appelboom. Het aanleren van deze vaardigheden vraagt immers een doordachte aanpak en de nodige tijd. Op deze manier hopen we de kinderen meer mogelijkheden te bieden om te kunnen zijn wie ze zijn.

Concrete aanpak voor de realisatie van dit initiatief

In een eerste stap zal de logopediste samen met de orthopedagogen van de Appelboom nader onderzoeken welke communicatiesoftware het meest geschikt is voor onze doelgroep, iedere software heeft namelijk zijn eigen opbouw en accenten. We denken hierbij aan software als Proloquo2Go of Mind Express. Vervolgens zal in onderling overleg bekeken worden welke kinderen in aanmerking komen voor het gebruik van deze software. We willen ons daarbij richten op de kinderen die ondanks intensieve begeleiding weinig tot geen gesproken taal hebben. Daarnaast dient er een zekere intentionaliteit aanwezig te zijn bij deze kinderen. Het aanleren van het gebruik van de communicatiesoftware zal in eerste instantie plaats vinden tijdens de individuele therapiemomenten bij de logopediste. Dit proces zal stapsgewijs opgebouwd worden. Wanneer de kinderen het gebruik van de communicatiesoftware onder de knie hebben bij de individuele sessies bij de logopediste, zal de transfer gemaakt worden naar de leefgroep. Deze transfer vergt bijzondere aandacht en ondersteuning bij kinderen met autisme aangezien zij aangeleerde vaardigheden in de ene situatie vaak niet spontaan kunnen toepassen in een andere situatie. Tot slot zal er bekeken worden of de transfer eveneens naar de thuissituatie en later eventueel ook naar de school gemaakt kan worden. Op deze manier kunnen de kinderen in de verschillende contexten profiteren van de ondersteuning en mogelijkheden die deze software biedt. Aan de hand van observaties van begeleiding, logopediste en orthopedagogen zullen we op regelmatige basis en in onderling overleg het gebruik van de software evalueren en waar nodig bijsturen. Het aanleren van het gebruik van de software en ook de manier waarop de software gebruikt wordt, vraagt immers een individuele aanpak op maat.

Referenties

- Berckelaer-Onnes, I.A. van (1996). Autistisch en verstandelijk gehandicapt: dubbel gehandicapt. *Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan Verstandelijk Gehandicapten*, 22, 79-90.
- Mawhood, L., Howlin, P., & Rutter, M. (2000). Autism and developmental receptive language disorder—A comparative follow-up in early adult life. I: Cognitive and language outcomes. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 41(5), 547-559.
- McClintock, K., Hall, S., & Oliver, C. (2003). Risk markers associated with challenging behaviours in people with intellectual disabilities: a meta-analytic study. *Journal of Intellectual Disability Research*, 47(6), 405-416.
- Schlosser, R. W., & Wendt, O. (2008). Effects of augmentative and alternative communication intervention on speech production in children with autism: A systematic review. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 17, 212–230.
- Sigafoos, J., O'reilly, M. F., Seely-York, S., Weru, J., Son, S. H., Green, V. A., & Lancioni, G. E. (2004). Transferring AAC intervention to the home. *Disability and Rehabilitation*, 26(21-22), 1330-1334.
- Tager-Flusberg, H., & Kasari, C. (2013). Minimally verbal school-aged children with autism spectrum disorder: The neglected end of the spectrum. *Autism research*, 6(6), 468-478.